

KİŞİSEL VERİLERİMİZ DEVLET ELİYLE Mİ SATILACAK? NÜFUS HİZMETLERİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU İLE UYUMLU MU?

Doç. Dr. Murat Volkan Dülger

03/11/2017 tarihli ve 30229 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 7039 sayılı “Nüfus Hizmetleri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”un bazı maddeleri 6698 sayılı Kişisel Verileri Koruma Kanunu ile ilişkili olduğundan, kişisel verilerin korunması hukuku açısından incelemesi gerektiği düşüncesindeyim. Zira başlıkta yer verdiğim “*kişisel verilerimiz devlet eliyle mi satılacak?*” sorusu hem sosyal medyada bugünlerde sıklıkla karşılaştığım hem de bana en çok sorulan soru. Bu yazımda kısaca bu konuya değinmek istiyorum.

7039 sayılı Kanunun 2. maddesinde; 5490 sayılı Kanunun 5 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“(3) Bakanlık, elektronik ortamda tutulan aile kütüklerinde kişiye ait tek bir kaydın tutulmasına, kişi ve olay kayıtlarının Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ile ilişkilendirilmesine yetkilidir. Bu durumda diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanmaz.”

Bu düzenlemeye göre, Bakanlık, birtakım kişisel verileri kaydedebilir, ayrıca diğer kanunların bu maddeye aykırı hükümleri uygulanamaz. Bu noktada, 6698 sayılı Kanunun işlevsiz hale getirilmeye çalışıldığını söylemek yerinde olacaktır. Zira temel amacı, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemek olan 6698 sayılı Kanunun, söz konusu Nüfus Kanunundaki maddeye aykırılık teşkil etmesi halinde uygulanamayacak olması, 6698 sayılı Kanunun ve kişisel verilerin korunması hukukunun felsefesine açıkça aykırıdır. Bu konudaki en kapsamlı düzenleme olan Kişisel Verileri Koruma Kanunu’nun konuyla ilgili bütün hükümlere uygulanabilir olması gerekir. Bunun yanında diğer kanunlarda yer alan kişisel veriler ile ilgili hükümlerin de 6698 sayılı Kanuna atıf yapması veya aykırı düzenlemelere yer vermemesi gerekir. Aksi takdirde hem 6698 sayılı Kanun ile getirilmek istenen sistem bozulmuş olacak hem de her kurum ya da kuruluş için istisna getirilerek -bu haliyle bile çeşitli eleştirilerin hedefi olan- 6698 sayılı Kanun uygulanamaz hale getirilecektir. Bu ve benzeri istisnaların yaratılması, sınırlı ve uygulaması belirgin olan bir kişisel verilerin korunması hukuku’nun gelişmesini de engelleyecektir.

Eleştirilmesi gereken bir diğer husus ise 7039 sayılı Kanunun 11. maddesidir. Buna göre; *“Bakanlık, merkezî veri tabanında tutulan verileri bu Kanunda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde kurumlarla; kimlik verilerini, kamu hizmeti sunan tüzel kişilikler, ..., ile paylaşabilir.”*

Anılan maddeyle hem verilerin birtakım kurum ve kuruluşlarla paylaşılabilmesi hem de bu paylaşımın maddenin düzenlendiği kanunda belirtilen usul ve esaslara göre yapılacağı belirtilmiştir. Öncelikle kişisel verilerin işleme şartları 6698 sayılı Kanunun 5. ve 6. maddesi ile düzenlenmiş ve ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemeyeceği; açık rıza olmaksızın da birtakım istisnai hallerde işlenebileceği hüküm altına alınmıştır. Bu haller de ilgili maddede tek tek sayılmıştır. Dolayısıyla açık rıza veya istisnai haller dışında kişisel verileri işlemek mümkün olmamalıdır. Ancak 11. maddeyle bu husus dikkate alınmamış ve hukuka aykırı bir durum ortaya çıkmıştır. Bununla beraber veri paylaşımının, 6698 sayılı Kanuna atıf yapılmadan; bu maddeye göre yapılacağı düzenlemesi yerinde değildir. Bahsedilen kişisel veriler, gerçekten belirtilen şekilde paylaşılacak bile olsa, bunun Kişisel Verileri Koruma Kanunu'nun ruhuna ve özüne uyumlu bir şekilde yapılması gerekir. Dolayısıyla 7039 sayılı Kanunun 11. Maddesi, 6698 sayılı Kanun yok sayılarak düzenlenmiştir; yukarıda yapmış olduğumuz ilke ve uyumluluğa yönelik eleştirilerim bu madde bakımından da geçerlidir.

Ayrıca, Tanımların belirtildiği ilk maddede geçen “*Veri Paylaşımı Kurulu*” ifadesi de ilk kez 11. maddenin 2. fıkrasında karşımıza çıkmaktadır. Buna göre; “*Veri paylaşımından yararlanacakları belirlemeye, paylaşımın kapsamına ve hangi yöntemle yapılacağına karar vermek üzere Genel Müdürlük bünyesinde Veri Paylaşımı Kurulu oluşturulur. Veri Paylaşımı Kurulunun çalışma usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir*”.

Böylelikle “*Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü*” bünyesinde bir “*Veri Paylaşımı Kurulu*” oluşturulacak ve genel müdürlük uhdesinde bulunan kişisel verilerin akıbetini belirlemek üzere bu kurul karar verecektir. Açıkçası böyle bir kurul oluşturulmasını olumlu buluyorum. Kişisel verilerin akıbeti hakkında bir kişinin ya da belirsiz kişilerin yetkili olmasına göre, böyle önemli bir görevin bu konuda görevlendirilmiş ve yetkilendirilmiş bir kurula verilmesi ve çalışma esaslarının da yönetmelikle belirleneceğinin düzenlenmesi, konunun ciddiye alındığının ve önem verildiğinin bir göstergesi olduğunu düşünüyorum.

Son olarak Kanun'un 7039 sayılı Kanunun 23. maddesine göre;

“5490 sayılı Kanunun 65 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(1) Kimlik Paylaşımı Sisteminde yer alan bilgilerin genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri dışındaki kamu kurum ve kuruluşları ve tüzel kişilerle paylaşılması karşılığında sorgu veya dönen kayıt başına katılma payı alınır. Katılma payının miktarı, Kimlik Paylaşımı Sisteminde sunulan servisin niteliği dikkate alınarak 3 kuruştan az olmamak üzere Bakanlık ve Maliye Bakanlığınca müştereken mekânsal ve metinsel veriler için ayrı ayrı belirlenir. Bu miktarlar her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılır. Sorgu ve dönen kayıt sayısının belirlenmesinde Bakanlık kayıtları esas alınır.”

Bu düzenlemeyle, Bakanlık'ın nüfus verilerini kamu hizmeti sunan tüzel kişiler, sigorta ve emeklilik şirketleri, bankalar, bilgi paylaşımı amacıyla kurulmuş şirketler, finansal kiralama şirketleri ile finansman şirketleri, adrese dayalı kamu hizmeti sunan kuruluşlar ile “katılma payı” karşılığında paylaşılacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla bahsedilen kişisel

verilerin belli bir ücret karşılığında paylaşılabilmesi mümkün hale getirilmiştir. Oysa kişisel verilerin paylaşılmasının böyle bir katılma payı ile herhangi bir biçimde ilişkilendirilmesi mümkün olmamalıdır. Aksi takdirde verilerin belirtilen ücret karşılığında satılması gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Böylece söz konusu maddeyle 6698 sayılı Kanun'un engellemeye çalıştığı hukuka aykırı ihlaller bizzat devlet eliyle gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır.

6698 sayılı Kanun ile bireylerin kendi verileri üzerinde söz sahibi olması ve verilerin gereksiz kullanımları engellemeye çalışılırken, sanki bu konuda böyle bir düzenleme yokmuş gibi verilerin taşıyıcı ve kullanıcısı olan Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü'nün bu verileri üçüncü kişilerle paylaşabileceği hem de bunu para karşılığında yapabileceği düzenlenmektedir. Bu düzenlemenin bir çelişki olduğunu ve kötü kullanımlara yol açabileceğini düşünüyorum.

Zira söz konusu şirketler ve diğer kuruluşlar bugünlerde 6698 sayılı Kanunun getirdiklerine uyumlu hale gelmek için çalışmalar yürütmekte ya da planlama aşamasında bulunmaktadır. Söz konusu verilerin devlet tarafından bedel karşılığı verilmesi, verinin ilgisinin açık rızasına gerek olmaksızın bir kişisel veri elde etme yöntemi olacak, söz konusu şirketler için kişisel veriyi kaydetme ve işleme açısından haklı bir gerekçe oluşturacaktır. Bu ise 6698 sayılı Kanunun ve kişisel verileri koruma hukukunun ruhuna tamamen aykırıdır. Bu madde ile 6698 sayılı Kanun ile getirilen kişisel verinin sahibinin kendi verileri üzerinde söz sahibi olması ve bunların akıbetini belirleme hakkını elinde tutması büyük ölçüde rafa kaldırılmaktadır. Bu yanlış düzenlemeden dönülmesini, eğer anlamı ve uygulaması farklı ise doğru olanın açıklanmasını umut ediyorum.